

Veress
Miklós

**TÉL-
ORGONA**

Havak havak
és sugarak
ujjak a jégorgonán

add meg nekem
hogy hallgathassam
s ne menjek el korán

add meg nekem te ragyogás
ha minden ha minden egyre
ne is az ujjad legyek [megy

csak ennek az orgonának
jégsap-sípjából
egyfentelég

havak havak
hogy összerokad
súlyuk alatt az ég

nincsen tető
nincsen idő
csak nincstelen igék

a hóból a földből
csak egy madár
feketül föl az égre

akár egy szfv
de vissza már
fehérer hull a vére

vagy csak havak
csak havak hullnak
az égből olyan szaporán

ahogy a fényből-
sugárból-ujjak
dideregnek a jégorgonán

**SZÜLETÉS-
NAP**

Huszonkilenc huszonkilenc
halál előtt
halál után

lehet hogy csupán ennyi pero
s az egész
csak óranyi délután

de ragyogás de ragyogás
bele kell fújni
a fénybe

tűzes abrönccsal koronáz
rádbugyan
izzó fekélye

szakad a pad és üres a polc
hadard csak:
kísferenc

kinek sikoltsz minek sikoltsz
huszonkilenc
huszonkilenc

Horváth
Dezső

**A RÖSZKEI
PAPRIKAHASÍTÓK**

Napokig találgathatná az ember, ha meg nem nézné, miért járnak a röszei asszonyok garabollyal a tanácsházára. Ügeit a parasztember se viszi egyfűlű kosárban, és este nem is intéznek itt ügyeket. Az is föltűnő, hogy utánuk nyomban a férfiak mennek. Amikor kérdezem, azt mondják, ők a hasítók. Evvel még okosabb nem lettem, de legalább többet kérdezhetek. Az én szakmámban ez sem utolsó szempont, többre tartják, aki többet tud kérdezni.

Ha kérdezem, megmagyarázzák, hogyan ment régen a hasítás a külüzés, taposás, dörgölés, zúzás, restálás, mi a hulló és a szúzhulló. A paprikaföldolgozás mesterszavai ezek, abból az időből valók, amikor még erős paprikát természetettek Szeged környékén. A gazda vagy a paprikakufa hasítójába jártak a hasító asszonyok és lányok, lecsumázták a paprikát, fölhasították, mint máshol a halat, kiszedték az erejét meg a magját, dörgölték, zúzták, szikkasztották, szárították, külüvel összetörték, restálták, a zsákba kötött magot pedig a csurgó kifolyónál meztláb taposták akkor is, amikor a nadrágszárig fölcsapódó vízből már jégsap lett, mint az eresz alatt. Nem tudom, a jeges vizekben úszkáló Schirilla vállalkozna-e ilyen tartós hideg munkára.

Magára a munkára nem szívesen emlékeznek a röszei, mert kínos-keserves dolog csipós paprikával bánni. Éget és mar, ahová csak jut belőle. A munkával járó körítés, a közös munka azonban olyan volt, hogy a hajdani menyecskéket, egykori legényeket ma is idecsalja esztéknél. Hogyne emlékezne valaki szívesen arra vissza, amikor még bögyös legény volt, biztosan a legkülönb hét határban. Nem volt jómódú falu Röszeke, de egy-két gazdagabb

embere azért volt. Akinak pedig volt már valami, azt akarta, hogy a fia vagy a lánya olyanul házasodjék, akinek még több van. De ha a fiú nem azt szerette, hanem a baboskendős Terkát, vagy éppen azt, akit nem adtak hozzá, mit tehetett volna mást, mint elment a hasítóba szívetek hasogató nótával kidololni bánatát legalább az esküvő előtt. Dalok, táncok kerülnek elő most is, meg történetek. — Jut-e eszedbe? — kérdezik egymástól, és ha jut, vagy énekelnek vagy mesélnek.

A garaboly, a gyalogszék, a fűzér, a tepszi meg a kis kés azért kell a találkozóhoz, mert színpadra való műsört készítenek közben. Hajnali lámpagyújtástól az éjszakába álmosodó lámpa elfújásáig fogja össze a műsor cselekménye az időt, tele vidámsággal, ötlettel, táncal és sok veretes, szép népdallal körüldisítve.

Idő kell még hozzá, amíg ebből a vállalkozásból műsor lesz. Azért írunk mégis róla már most, mert az már maga produkció, hogy jönnek az emberek estéről estére. Az a korosztály jön, amelyiket népművelői tervhiteik szerint nehéz kimozdítani hazulról.

A valamit újra megmutatás, a közösen készülődés öröme és izgalmát látni a fehérhajú bácsikákon is, korosodó menyecskéken is, és a velük együtt idejáró, nálam is idősebb gyerekeiken is. A kásákon meg a gardiákon csakúgy, mint azokon, akik csak most iratkoztak föl a listára. Főcímként a Röpülj páva nevet használják, de apróbb betűkkel hozzá teszik: röszei paprikahasítók.

Téveszelnék még nincsen közöttük, mint ahogy valamelyik testvérköreből mutatta a televízió, de a tanácselnök, Márki Vincéné szívvel-lélekkel, az egykori hasítólány jogán mindenestre velük tart.

**A FEJES SALÁTA
ZÖLDJE**

Filozófia

Giotto di Bondone firenzei festő egyszer Páduában dolgozott. Váratlanul neves vendéget kapott: Dante kereste fel, akinek feltűnt, hogy a gyönyörű képeket festő mesternek milyen csúnya gyermekei vannak. Megfigyelését azonnal ki is fejezte, mire Giotto mosolyogva válaszolta:

— Ez nem csoda. A képeket nappal csinálom, a gyermekeket pedig éjszaka...

Mester és tanítvány

Andrea del Verrocchio olasz festő kora egyik legjelentősebb művészegénisége volt. Tanítványai sorában találjuk Leonardó da Vincit is. A mester ekkor festette az Uffici-képtárban levő Krisztis keresztelese című kompozícióját. A kritikusok később úgy találták, hogy a festmény legszebb része a két térdeplő angyalka — amelyet nem is Verrocchio, hanem ifjú tanítványa, Leonardo da Vinci festett. Erre Verrocchio megesküdött, hogy soha többé nem vesz ecsetet a kezébe. Így lett belőle a reneszánsz szobrászat egyik legnagyobb mestere...

A Neptun

Cosimo Medici herceg dilettáns művész volt: nagy kedvvel üzte a festészetet és szobrászatot egyaránt. Egyszer egy Neptunt alkotott és azt Firenze piacán egy forrás fölé helyezte, hogy mindenki gyönyörködhesse benne.

Találkozott a herceg egyszer Michelangelóval, s megkérdezte tőle, mint vélekedik a Neptun-szoborról. Michelangelo mélyen meghajította magát Medici herceg előtt, s udvariasan válaszolta: — Óh! Buzgón imádkozom

istenemhez, bocsátana meg nagyságodnak, hogy ilyen szép márványt tett semmivé...

Tájkép mustárral

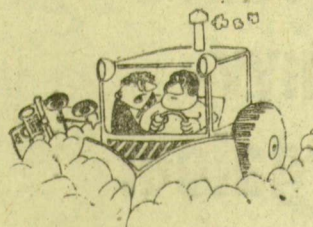
William Turner angol tájképfestő volt az első művész, aki vonatot festett — sőt éppen az első vasutat szerepeltette képén!

Lord Overstone egyik ebédjén Turner így szót szeretetre-méltó házigazdájához, amikor az odanyújtotta neki a salátástálat:

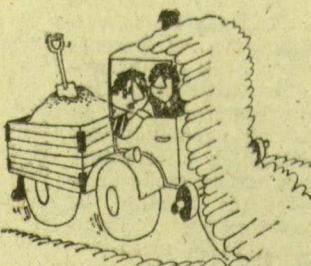
— Nézzé csak, milyen finom a fejes saláta zöldje, s milyen szép mellette a cékla kármínya és a majonéz lehelletszerű sárga tónusa... Nos, tegyen hozzá még egy kevés mustárt és mindjárt kész egy eredeti Turner-kép!...

Heinz
Jankofsky

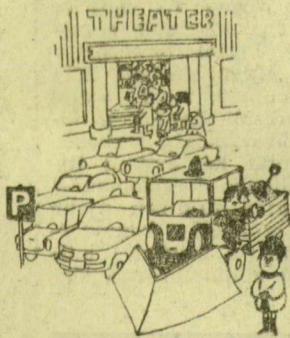
**HÓ-
EMBEREK**

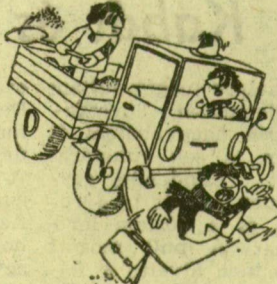
— Azt hiszem, itt volt
valami!

— Biztos vagy benne, hogy
jól csináljuk?

— Na és, van itt még ezen
kívül is állami kocsi!

— Szóltál, Pali?

— Magának nem tetszik,
hogy felszántom?

Palásti
László

**VIGYÁZTAM
A GYEREKRE**

Úzsonnameghívást kaptam régi ismerősömhöz. Elbeszélgettünk, játszottam a hét éves Pistivel, és szinte észre se vettük, hogy milyen gyorsan múlt az idő. Jobban mondva, ők észrevették. A férj az órájára nézett, és jelentős pillantást vetett feleségére. Az bölintott, és megszólalt:

— Ma remek film megy a televízióban. Mi is szívesen megnéznénk, de két jegyet kaptunk a moziba.

Rögtön tudtam, hogy miről van szó.

— Azt kívánjátok, hogy vigyázzak a Pistire? — kérdeztem.

— Ha olyan angyal lennél... Nincs vele semmi dolgod. Alszik majd, mint a bunda. Te közben a filmet nézheted. Tudod, azért mégis nyugodtabban mennék el...

— Maradok!

Pistit lefektették, azután elbúcsúztunk. A gyerek mindjárt elaludt, és én babrálni kezdtem a televíziós készüléket. Egy perc alatt elrontottam, mire félhangosan káromkodni kezdtem... Persze, Pisti nyomban felébredt, rögtön látta, hogy mi történt, és megnyugtatóan:

— Ne izgulj, mindjárt megcsinálom.

Rendbe is hozta, én betakarítottam Pistit, aki csakhamar újra elaludt, és én a filmet néztem.

EIFFEL

A párizsiak megépítették az Eiffel-tornyot, mi, szegediek a Fogadalmi templomot. Kinek milyen magasra vezették vágyat, s kinek mire kellett. Azóta már érkezett a városrendezőkhöz javaslat, hogy Szegeden is nagy szükség lenne egy Eiffel-tornyra, valahol a Móra-utca szélén, mondjuk a Cserepes sor és a Háromszög-tő közé. Mivel az eredeti sajnós már megvan, hát a másolatára. Ez nem tréfa: egy Budapesten lakó szegedi lakópatrióta gondolta ki. S gyorsan postára is adta levelét — melyben hosszú oldalakon sorakoznak érvei — nehogy Pesi ebben is megelőzze Szegedet.

Mert, egyebek között a hidak számában máris megelőzte. Allítólag nemcsak Pest, Győr is például. Még talán a magas épületekben is. Nemcsak Pest meg Buda, hanem Győr, Miskolc, Debrecen, Kecskemét, Gyöngyös és Mázasszentiván-Álsó is. Most nyilván nem Eiffel-tornyokra kell gondolni, hanem amolyan 20-22-24 emeletes lakoházakra, irodaépületekre, melyekből ma-holnap minden rendezett tanácsú nagyközségbe jut egy-kettő. Szegedtől azonban tiltják az illetékesek — úgy hirdik, onnan Pestről, ahol nemcsak szegedi lakópatrióták élnek.

Talán mégis azt az Eiffel-tornyot kellene fontolóra venni?

F. K.

Egyszerre csak azt éreztem, hogy hideg fut végig a hátamon. Ugyanis a felső ablak egy résznyire nyitva volt és erős szél fújt.

Még meghül a gyerek — ijedtem meg — és elhatároztam, hogy mint amatőr gyermekkereszt, megmentem a kicsit a tüdőgyulladásától. De, hogy érem el a felső ablakokat? Az asztalt odatoltam, és rátettem a széket. Ezután felmásztam az asztalra, onnan a székre. Közben a gyerekre néztem. Édesdeden aludt. Lábjajhegyen álltam, mert az ablak magasban volt. Már-már elértem a kis kilincset, amikor a szék megbillent, és a padlóra zuhantam. Jól bevartam a fejemet, és a derekam is megsínylette a tornamutatványt.

A nagy zajra Pisti felébredt, rögtön a helyzet magaslatára emelkedett, és utasítást adott: — Ne félj semmit, én megvigyáztalak. Feküdj le szépen, de rögtön.

Szót fogadtam, mert nagyon fájt az ütés helye a fejemen — sőt az ellenkező oldalon is.

Pisti borogatást hozott, a fejemre tette, aztán két tabletta etetett meg velem.

— Mindjárt rendbe fogsz jönni — vigasztalt.

Valóban, lassan múltni kezdtek fájdalmaim. Közben Pisti visszavetette a széket az asztalra. Még egy sámlival megtöltötte, és becsukta az ablakot. Azután kicserélte a vizet borogatás, betakart, és elmesélte iskolai élményeit. Megállapította, hogy nincs lázam, megtapogatta a fejemen a dagant, és gyengéden egy kés lapját szorította rá.

— Ez visszafeljeszt — mondotta az szakértelemmel. — Nekem is így szokták csinálni.

Azután utasítást adott: — Aludj egy kicsit. Elég volt a beszédből. Most leoltam a világot. Ne félj a sötétben, itt maradok a szobában, vigyázok rád. Jó másfél óra múlva felkeltet:

— Ne haragudj — mondta —, de mindjárt hazakernek. Nem kell nekik tudni, hogy apóttalak. Most én gyorsan lefekszem.

Felugrottam, rendbe hoztam magam. Ebben idejében. A szülőlk hazaérkeztek. Egy pillantást vetettek az „alvó” gyerekre, aztán halkán kérdezték:

— Jó volt a televízió műsora?

— Remek!

Búcsúztak, és sokáig szorongatták a kezemet.

— Hálásan köszönjük, hogy gondosan vigyáztál Pistikére.